

Cultuur

In 2013, bij aanvang van onze beleidsperiode, werd Cultuur aan de KU Leuven een afzonderlijk domein met een eigen vicerector. Cultuur hoort bij een grote universiteit zoals een grote universiteit behoort tot de cultuur van een regio of land. Dat geldt vanzelfsprekend ook voor de KU Leuven. Ze moet een plaats zijn waar inspiratie, creativiteit en verandering voortdurend worden gevoed, geduid en voortgestuwd. Waar cultuur welkom is en tot stand komt.

Wetenschap en cultuur horen samen. Ze mogen elkaar niet loslaten. Ze zijn allebei inspiratiebronnen om tot een betere en mooiere wereld te komen. In de renaissance waren cultuur en wetenschap erg verwant, ze raakten en bevruchtten elkaar. Een *uomo universale* als Leonardo da Vinci was kunstenaar en wetenschapper tegelijk. Wellicht zal dat ideaal uit de renaissance altijd een uitzondering blijven. Maar een bezielend verband tussen kunst en wetenschap is in onze verbrokkelde wereld noodzakelijker dan ooit tevoren. Vanuit een historisch oogpunt bekeken, groeiden eerst kunst en wetenschap uit elkaar, waarna de wetenschap zelf in steeds gedetailleerder gebieden werd ingedeeld. De laatste jaren is de aandacht voor grensoverschrijdend onderzoek als motor van wetenschappelijke vooruitgang weer gegroeid. Maar ook hedendaagse kunstenaars en wetenschappers zoeken intens naar dwarsverbanden. Natuurlijk vallen kunst en cultuur aan de ene kant en wetenschap aan de andere niet zomaar samen, maar dat er wederzijdse invloed is, moge duidelijk zijn. Ook in de prachtige Utopia-tentoonstellingen dit academiejaar in Museum M en in de Centrale Bibliotheek, alsook in de tentoonstelling '*Entre nous quelque chose se passe...*' die tot stand kwam vanuit een samenwerking tussen de Faculteit Rechtsgeleerdheid en Museum M, traden deze banden op heel overtuigende wijze op de voorgrond. Cultuur en wetenschap hanteren een andere methode, maar worden door eenzelfde hunkering en scheppingskracht gedreven.

Kritisch en constructief denken worden er aangemoedigd, ruimte voor verandering en persoonlijke ontwikkeling zijn onontbeerlijk. Samen met u wil ik in een tweede ambtstermijn ons cultuurbeleid verder tot ontwikkeling laten komen, een aantal accenten versterken en nieuwe horizonten, die zich intussen hebben afgetekend, verder verkennen.

1. Cultuurparticipatie

Vanzelfsprekend blijft cultuurparticipatie van studenten en personeel belangrijk. UurKULTuur, dat op basis van de inkomsten van de Cultuurkaart wordt georganiseerd, heeft in de voorbije jaren maandelijks volle zalen getrokken. Bovendien is deze formule een belangrijke toegangspoort naar andere cultuuractoren van de stad Leuven (Museum M, het Depot, OPEK, Fabuleus...), waarmee in dat kader bijzondere afspraken gelden. Dit initiatief zal worden voortgezet met bijzondere aandacht voor een innovatieve en tegelijk toegankelijke programmering. Het structurele overleg dat om de twee à drie maanden tussen de stad (burgemeester en schepenen) en de universiteit (rector en beleidsploeg) plaatsvindt, helpt daarbij in grote mate.

Onze acht universitaire ensembles, waarvan er drie door de universiteit structureel worden gefinancierd (Leuvens Universitair Koor, Universitair Symfonisch Orkest en Universitair Harmonieorkest)

zijn de trots van onze universiteit. Onze universitaire koren kunnen op een lange traditie bogen. Deze ensembles zijn plekken waar vriendschap ontstaat, samenwerking groeit en liefde ontluikt. Ons cultuurbeleid zet erop in de universitaire ensembles sterker te ondersteunen en meer dan ooit een beroep op hen te doen bij vieringen en academische zittingen. Een aantal alumni namen het initiatief om het ESOF op te richten (European Symphonic Orchestra Festival), dat Europese universitaire symfonische orkesten en koren samenbrengt. Het eerste ESOF-festival vond in Leuven plaats. Vandaag zijn we aan het derde jaar toe.

Ondertussen hebben we de eerste stappen gezet rond het concept ‘Cultuur op de Campus(sen)’. Cultuur kan een sterk verbindende factor zijn in een volgroeid multicampusmodel. En ze slaagt er wellicht tegelijk in de aanwezigheid van de KU Leuven op de vele plekken waar wij als universiteit aanwezig zijn, te versterken. Denk maar aan de traditionele concerten in de Antwerpse Caroluskerk.

2. Een sterkere band tussen kunst en wetenschap

Naast cultuurparticipatie komt cultuurcreatie vooral tot stand via ‘Kunst en Wetenschap’, waarvan het grote belang hierboven werd verduidelijkt. Het is eigen aan een universiteit om alle mogelijke kruisbestuivingen tussen kunst en wetenschap experimenteel tot stand te laten komen en te onderzoeken. Zo werkten onze ingenieurs samen met kunstenaars tijdens het Artefact Festival van het STUK om de Helifoon tot stand te brengen, een kunstwerk dat zonlicht in geluid omzet. De faculteit Letteren begon met een cursus “Dansstudies”, eveneens in samenwerking met het STUK, dat zich sinds vorig jaar profileert als een huis van Dans, Beeld en Geluid. Met het STUK, dat als kunstencentrum uit de universiteit is gegroeid, hebben wij trouwens sinds lang een geprivilegieerde band. Samen met het Conservatorium van de Stad Leuven (SLAC) loopt sinds het begin van dit academiejaar het project Pilot1, waarin wetenschappers en beeldende kunstenaars tijdens een volledig academiejaar samenwerken.

3. Creatieve ontplooiing van studenten en personeel

In het raam van een omvattend cultuurbeleid aan de KU Leuven hebben we ook sterk ingezet op creatieve ontplooiing van studenten en personeel. Het project van de *Faculty Stars (Student Artists in Residence)* hebben wij in een nieuwe editie samen met de faculteiten met succes verder gestalte gegeven. Het plan ligt voor om deze formule te vernieuwen, zodat het project, ook in de toekomst, maximaal kan worden ingezet voor de kunst- en cultuurbeleving in de faculteiten en op de campussen.

Het BAC-Atelier, in het prachtige, maar te restaureren Bacteriologisch Instituut, biedt ruimte aan studenten en personeel van de KU Leuven om experimenteel aan kunstcreatie te doen. De Dienst Cultuur beheert de atelierruimtes en een stuurgroep begeleidt het project. Doctorandi van de LUCA School of Arts krijgen daar een atelier om het artefact te creëren, dat een noodzakelijk onderdeel van het Doctoraat in de Kunsten vormt. Hiermee gaan we door. We zullen er eveneens voor zorgen dat ze ook tijdens de restauratie van het Bacteriologisch Instituut doorgang blijven vinden, hoe dan ook, eventueel tijdelijk op een andere locatie. De brand, die op nieuwjaarsdag 2017 schade aanrichtte aan een gedeelte van het complex, staat de veelbelovende toekomst van dit gebouw als Instituut voor de Kunsten niet in de weg. Het is immers de bedoeling om het BAC-Atelier te laten uitgroeien tot een volwaardig Instituut voor de Kunsten met tentoonstellingsruimte en met ateliers voor studenten en personeel. Het BAC-Atelier is tegelijk een plek zijn waar de School of Arts en de universiteit de handen in elkaar slaan.

Toneel krijgt aan onze universiteit nog niet de aandacht die het verdient, mede door een gebrek aan beschikbare toneelruimte. Onder Alma 3 bevindt zich het enige volbloed toneelzaaltje, de Coulisse. Er is weliswaar het Interfacultair Theaterfestival (IFTF) dat als studenteninitiatief, begeleid door de Dienst Cultuur, zijn activiteiten ontplooit en er is het Campustoneel, dat studenten en personeel samenbrengt. Verder is ook LUCA Drama een niet te onderschatten partner van onze universiteit. Wij exploreren de mogelijkheid om theateractiviteiten beter te ondersteunen en in de toekomst eventueel onder te brengen in het BAC-Atelier.

4. Kunst en erfgoed

Inzake kunst en erfgoed is een hele weg afgelegd. We stellen steeds opnieuw vast dat onze universiteit over een bijzonder rijk erfgoedpatrimonium beschikt, maar dat de ontsluiting en de valorisatie ervan voor verbetering vatbaar zijn. Het gaat hier vooreerst om onroerend erfgoed. Onze dienst Monumenten levert reeds prachtig werk bij het beheer van de meer dan honderd monumenten die de universiteit rijk is. We zullen ook in de komende jaren met overheidssubsidies nieuwe restauraties doorvoeren, zoals van het Maria-Theresiacollege en het Pauscollege. Daarnaast bezit de KU Leuven onschatbare collecties roerend erfgoed (zoals onze prachtige Spoelberchcollectie). Tenslotte gaat het vandaag ook over immaterieel erfgoed, zoals de stoet der togati en de beiaardcultuur. Wij plannen verschillende initiatieven van inventarisering, digitalisering en ontsluiting om de immense schatten van het universitair erfgoed beter uit te spelen als parels aan de kroon van de universiteit.

In aanloop naar de viering van het zesde eeuwfeest van de universiteit in 2025 hebben we een concept uitgewerkt voor een decentraal universiteitsmuseum, verspreid over verschillende plaatsen. Elementen van het roerend en onroerend academisch erfgoed en iconische voorbeelden van hedendaags roerend en onroerend academisch patrimonium zullen worden getoond op de plaatsen waar ze thuishoren en die herinneren aan de geschiedenis van de verschillende vakgebieden en van de universiteit als dusdanig. In de plaats van enkel een tijdelijke tentoonstelling of een zeer kostenintensief centraal universiteitsmuseum zullen we naar buiten treden met een vernieuwend gedecentraliseerd concept waarbij we een dynamische interactie tussen universiteit en bezoekers nastreven. In het raam van de voorbereiding van ons zesde eeuwfeest zullen we ook een extra impuls geven aan onderzoek en reflectie over de Leuvense universiteitsgeschiedenis.

De Museumzaal van de Universiteitshal wordt nog dit jaar een gastvrije, gezellige en esthetisch verantwoorde onthaalruimte voor leden en bezoekers van de universiteit. Eindelijk krijgt de universiteit een eigen verwelkomingsplek. Later zal de Universiteitshal samen met onze iconische Centrale Bibliotheek het vertrekpunt vormen voor het bezoek aan de verschillende 'loci' van het decentraal museum, zoals onder meer het College De Valk, de site van het Zoölogisch Museum en het College van Premonstreit, het Anatomisch Theater en het Arenbergkasteel.

Tegelijk koesteren we de ambitie om stapsgewijs binnen de KU Leuven 'museale functies' op het vlak van hedendaagse kunst in te vullen. Hiertoe stelt de Commissie Kunst in eerste instantie een strategie op voor verwerving en integratie van kunstwerken in onze gebouwen en lokalen. We vertrekken daarbij vanuit de gedachte dat actuele kunst, wetenschap en onderwijs waardevolle gesprekspartners zijn. Dat alles sluit aan bij de wetenschappelijke en maatschappelijke debatten die onderzoekers en studenten voeren.

5. Samenwerking tussen stad en universiteit

Tenslotte zullen we de uitstekende samenwerking tussen stad en universiteit op het vlak van kunst en cultuur verder versterken. Deze samenwerking gebeurt onder meer in het kader van de vzw KUnST Leuven, die vorig jaar het stadsbrede Utopia-project heeft ondersteund en begeleid. De tentoonstellingen 'Op zoek naar Utopia' in Museum M, 'Utopia and More' in de Centrale Bibliotheek en 'In Search of Utopia' van de Commissie Actuele Kunst, alle met professoren of medewerkers van de universiteit als curator, hebben bijzonder veel lof gekregen. De universiteit was trouwens in de andere meer dan tachtig stadsprojecten bijna overal aanwezig. In 2018 staat het Arenbergproject op het programma met tentoonstellingen in Museum M en de Centrale Bibliotheek, activiteiten rond het Arenbergkasteel en een lezingenreeks over de toekomst van Europa. In 2018 zetten we 'mei 1968' op de kaart. Er komen onder meer een wetenschappelijk boek en een unieke fototentoonstelling over de gebeurtenissen van vijftig jaar geleden. Op deze wijze levert de KU Leuven een essentiële bijdrage om Leuven als een culturele attractiepool te profileren in Vlaanderen en ver daarbuiten.

Maar ook in steden buiten Leuven voert de KU Leuven een actief cultuurbeleid. Dankzij de bijzondere kerkelijke contacten waarover ons bestuur beschikt, werden twee Vlaamse topmonumenten aan de KU Leuven geschonken. Iedereen kan er gebruik van maken. Het gaat om het Hof Bladelin in Brugge en de abdij Roosenberg in Waasmunster. Vergaderingen, symposia, alumni-bijeenkomsten, lezingen en doctoraatsverdedigingen vinden er plaats.

De verbinding tussen universiteit en cultuur is vandaag sterker dan ooit tevoren.